

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jjaka. — Oglaši tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobrana pisma s izhvatale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Plaćeno i dobrovoljno roblje.

— Na razmišljanje onima, kojih se tiče. —

Nije se bojati naroda, koji se veseli svom sužanstvu i uzvjetuju svoje izdajice.

A narod, koji je pašao na jednoga muža, vredno je i mora da propadne.

A. Starčević.

Kad sam njeki dan u članku "Roblje" užtvrdio, da se robovi kolju radi malenosti, nuzgredica, a da u glavnom služe gospodaru, digla se prava bura prosvjeda u frankovackom izraju, jer da sam proglašio nuzgredicama hrvatsku zastavu, ime, jezik, vjeru.

Što sam u istinu rekao to oni premučavaju, jer inače ne bi mogli izmisljati, kletvati, ogovarati, varati; a najnoviji njihov učitelj Kršnjavi ne bi mogao tvrditi, da će on za te — ne nuzgredice — nego svjetline živjeti i umrijeti. Članak u kojem to on tvrdi, nisam imao prigode pročitati, nego tekar danas (6. o. m.), kad se tako još jednom mogu diniti njegovoj bezprimjernoj drzvitosti.

Da vidimo dakle kako stoji sa tim nuzgredicama, radi kojih se plaćeno i dobrovoljno roblje od Zagreba do Dubrovnika, toliko, razpadlo, da bi rekao, te mu ponestaje gospodara radi kojeg se ono toliko, zagrijava.

Poreći se od nikoga ne može, da podjarmjeni narodi postaju sužni gospodujućih na više načina, od kojih su dva najobičnija. Ili su na to prisiljeni oružanom silom, ili su, prizuđeni raznim okolnostima, na temelju ugovora došli u sklop drugih naroda i od ovih malo po malo bili prikraćeni u svojim ugovorenim pravima, tako da konačno nemaju odlučujućeg glasa u državnim poslima.

Bilo na jedan ili drugi način, takav narod postaje u obim slučajevima, podjarmjen. On nema, kad u takvo stanje dođe, više svoga suverenstva, nema svoje države i svojeg državnog obilježja, zastave državne, a po tom nema ni svojeg državnog života, u međunarodnom životu on nemá svoje osobnosti. On robuje i žive samo, kako mu gospodujući živalj u dotičnoj državi dopušta.

A. Starčević o tom ovako govori: "Izgubilec suverenstva, osobnosti međunarodne, narod već neima ništa za izgubiti, ništa za čuvati. Jer kako stari narod, koji sinovi stoje pod tudjom zastavom i tudjom zapoviedi? Kako će dignuti svoje trgovane, svoju obrtnost itd., narod kojega je cieko narodno gospodarstvo u tudihi šakah? Kako će urediti svoj prihod i razvod onaj narod kojega sav imat će određuje drugi?"

Onda još: "Suverenstvo neima dielah, nego je jedno i nerazdjeľivo. Sva prava samosvojnosti su i po svojoj i po države naravi tako među se svezana, da izgubitkom njih i jednoga sva ostala trpe".

Zemlja lišena svojega neodvisnoga izvanjskoga zastupstva, svojega penjeza, svojega izmjenjivanja priroda i prerada, svoje vojništva, lišena je u istinu svih uvjetnih obstanka i njezinim pravom kako i snagi, krug je stegnut na posle, koje u državi dobro uređenoj svaka občina "mora neodvisne imati".

Dakle — po A. Starčeviću — u zemlji, koja je izgubila bilo na koji način svoje suverenstvo, narod stoji pod tudjom i zastavom i tudjom zapoviedi: nema ono ono, što je glavno, nema nikakve mogućnosti da razvija svoje narodno gospodarstvo. U ovakvoj zemlji ipak je dozvoljeno što je nuzgredno i dopušteno u svakoj občini 4. j. m., kao podjarmjen narod, možemo govoriti svojim jezikom, pisati, moliti, možemo i komad narodnog znaka, zastavu, vijetu, pače i trošiti od onoga što drugima preteće, ali našim narodnim životom, našim narodnim gospodarstvom mi ne odlučujemo nego Niemci i Magjari, koji u istinu državu sačinjavaju, a mi smo samo bar-

bari, koji imaju ono i onoliko, koliko im go-spodajući živili dopuštaju.

Dakle glavno je ono što nam ote-se i optimlj, a nuzgredno je što nam davaju i dopuštaju.

I kad rečeš da bi trebao cieli naš narod da se ubavi u jedno kolo, da razvije svu svoju snagu, da tako dostigne što je glavno, a da se ne koljemo radi nuzgredica; kad rečeš da bi u tu svrhu morali svu pripadnicu naroda jedan drugomu dopustiti vjeru, pismo, obilježje, koje je komu mijo, i sveto, a samo da svu moramo raditi, da bude haš narod suveneren na svojoj zemlji i da u znak svog suverenstva razvije kao biljeg pred cielem svjetom, oznaku svoje međunarodne osobnosti, svoju državnu zastavu hrvatsku, onda se diže roblje i više na izdaju.

Zašto? jer hoćemo samosvojnu državu i vidljiv znak te samosvojnosti, hrvatsku državnu zastavu. Zato jer hoćemo da svu stanovnicu našu zemlja rade, za svoje sjedjenje i slobodu, za svoju državu, za svoj narodni gospodarstveni život, zato smo izdajice.

Tako kliće dobrovoljno i plaćeno roblje, uzvjetujući kao obstojeća njeka prava koja ne imamo; razarajući pučanstvo radi nuzgredica koje nam isti gospodari dopuštaju; zašljavajući narod kojekakvom obmanom i obsnjem, da tako ne uzmognem imati vremena da raznišlja o svojoj nevolji. Nego svemu tomu se nije čuditi, jer zemlji kao što je naša, mora da je takovo roblje, koje je plaćeno ili po plaćenici tako zavedeno, da zamjenjuje nuzgredno sa glavnim: pače mora biti i takovih, koji robstvo uzvjetujući, jer je po uzgoju i po naravi svojoj valja da to čine.

Tako n. pr. Kršnjavi, prototip robske naravi, stao da užvjetčava hrvatsku zastavu, jer da se pod njom bore domobranci u Banovini, reklo bi se dakle da je ta zastava, kad se pod njom borci naša vojska, znak naše samosvojnosti, a kad tamo jednu historičnu hrvatsku zastavu sveučilištu, koja se vijala proti Magjaru, taj isti Kršnjavi je kao predstojnik dao uništiti, spaliti. Tako je ta hrvatska historična zastava hrvatska po njegovu analogu nestala.

A ipak Kršnjavi nije bio ni progjenon ni osudjen radi veleizdaje.

Taj isti Kršnjavi priopćeva, kako je jedan učitelj hrvatsku zastavu oblatio u zahodu i kako je ta ista oblačena zastava bila nošena za njim, predstojnikom Kršnjavijem, i bačena u potok. Taj učitelj je bio za to od Kršnjavog kažnjene premješta. Tako sam Kršnjavi ponosno priopćeva, na mjestu da se stidi.

A ni taj učitelj kao ni Kršnjavi nije bio ni progjenon ni osudjen radi veleizdaje.

A zašto je Kršnjavi mogao nekajeno uništiti, spaliti hrvatsku zastavu; zašto ju je onaj učitelj mogao oblatiti, kao što ju blati i para ako hoće svaki tudjinac i zato ne treba da odgovara vlasti, nego kojko šaki kojeg slučajno prisutnog Hrvata? Zar zato što zastava u našoj načini, našoj domovini nije za svakoga nuzgredica, osim za nas Hrvate?

To roblje nezna, pak je, redi da mu se kaže čisto i bistro. To je zato, što je hrvatska zastava simbol same zaslužnjene naroda, koji nema vlasti u ničemu, pa ni u tomu, da kazni zločince radi veleizdaje, radi uvrede suverenosti narodnoga, radi zločina proti samosvojnosti i neprivednosti države. To je zato, što na teritoriju hrvatskom — kako ponosno izlježe Kršnjavi — ima mjesto i starodavna i državna mađarska zastava. To je zato što nema države hrvatske, ni državnoga simbola njezinoga.

A kad trojica pravaša nastaje, da se taj simbol državni, ta zastava državna hrvatska, u slavi i moći, štovana i nepovrediva vije nad našom domovinom i širom cilegova sveta lepšja kao znak slobodnog i ujedinjenog naroda, onda je zar to nuzgredica? Zar izdaja i slično?

Roblje plaćeno i skup krvotvoriteљa može to tvrditi samo da zavarava narod, ali ne jer je o tomu osuđeno. Može ono priopćevati

kako mladići francuski padaju oko svoje državne zastave; može ono pjevati himne zanosa državnoj zastavi velike Britanije; može ono priznati da se u slobodnoj državi vije samo jedna zastava državna, a druge da su izraz dragih uspomena; može se ono kleti da će za hrvatsku zastavu, koja se danas može vijati samo u sužanstvu, živjeti i umrijeti, ali ta zakletva bit će robska stvar, jedno kao i ona učinjena pred sudom radi kukavne, podle plaze, da se Kluh-Hedvarya spasi od sramotnog žiga i pada.

Zivot sramotnog roba, koji nije znao celi svoj vek nego plaziti i služiti, ne ovlašćuje nikoga da pred smrt uzmogne pred cielem narodom uzkljukniti: za svetinje ćemo živjeti i umrijeti. A najmanje takav život ovlašćuje Kršnjavu, da se dize na obranu hrvatske zastave, i to proti nama, osobito predsjedniku našemu, koji cieli život u istinu uzanj radimo, da naša zastava hrvatska ne bude robkinja nego državna, gospodarica u našoj domovini.

Kršnjavi i drugo roblje nam pištuveda, kako su tudjinske oblasti u našoj zemlji do nedavna pogodovale širenju srpske zastave; kako se njeki robovi za to bojali da se naši domobranci u Banovini budu kraljiti život, svoj žrtvovali za njih; kako ta zastava znači srpsku državnu misao i slično, ali roblje — kad sve to priznaje — ne će da reče, da je to pogodovanje bilo za to da nas se narodno razdvoji i tako, unisti međusobnu klanjiju; neće da prizna da je to zato da nestane u ovim krajevima i hrvatske i svake druge narodne državne misli; neće da izpovide, kako su se već pojavili, da narod pod bilo kojom zastavom ne mari više kvarati za drugoga.

A robije bi trebalo napokon da zapamt, da mi hoćemo i da mi radimo samo ono, što smo napokon od vlastodržaca vidili, da tako ne uzmognem imati vremena da raznišlja o svojoj nevolji. Nego svemu tomu se nije čuditi, jer zemlji kao što je naša, mora da je takovo roblje, koje je plaćeno ili po plaćenici tako zavedeno, da zamjenjuje nuzgredno sa glavnim: pače mora biti i takovih, koji robstvo uzvjetujući, jer je po uzgoju i po naravi svojoj valja da to čine.

Tako n. pr. Kršnjavi, prototip robske naravi, stao da užvjetčava hrvatsku zastavu, jer da se pod njom bore domobranci u Banovini, reklo bi se dakle da je ta zastava, kad se pod njom borci naša vojska, znak naše samosvojnosti, a kad tamo jednu historičnu hrvatsku zastavu sveučilištu, koja se vijala proti Magjaru, taj isti Kršnjavi je kao predstojnik dao uništiti, spaliti. Tako je ta hrvatska historična zastava hrvatska po njegovu analogu nestala.

A ipak Kršnjavi nije bio ni progjenon ni osudjen radi veleizdaje.

Taj isti Kršnjavi priopćeva, kako je jedan učitelj hrvatsku zastavu oblatio u zahodu i kako je ta ista oblačena zastava bila nošena za njim, predstojnikom Kršnjavijem, i bačena u potok. Taj učitelj je bio za to od Kršnjavog kažnjene premješta. Tako sam Kršnjavi ponosno priopćeva, na mjestu da se stidi.

A ni taj učitelj kao ni Kršnjavi nije bio ni progjenon ni osudjen radi veleizdaje.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Uz to, da je to užitak radnju mi čemo naše domaće stvari i razmireći urediti temeljne zakonime, kako bude hito i cile narod, dakle strogo postupajući načelo zaštite svih manjina, svih stranačkih prema njihovoj brojnoj snazi.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Uz to, da je to užitak radnju mi čemo naše domaće stvari i razmireći urediti temeljne zakonime, kako bude hito i cile narod, dakle strogo postupajući načelo zaštite svih manjina, svih stranačkih prema njihovoj brojnoj snazi.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da bi mogli za uvek držati slobodnu, kako naša zajednička korist i naš narodni gospodarstveni život iziskati.

Ovo stanovište je jedino moguće, jedino pravedno, jedino koristno za naš narod, pa se mi zato pouzdano nadamo u mogućnost zajedničkog rada cileg naroda, jer u njemu leži jedino jamstvo, da ne ćemo ostati sužnji i da broj plaćenih robova Kršnjavijevog kova neće postati tako velik, da

Imaju li stanovnici Murteria-Betine pravo ribanja u Kornatu?

U broju 327 našega lista pod gornjim nativom dokazali smo pravo ribanja u Kornatu sa strane stanovnika Murteria i Betine, koje pravo im nije moglo biti oduzeto sa strane občine Salske.

Dokazali smo, kako zapisnik, koji je sklopljen u Salimu između današnjeg nad. Lorina i popa Piasevola s jedne i ono deset Murterinaca i dva Betinjanca s druge strane, ne ima nikakove prave moći u obće a napose ne za sve Murterince i Betinjance, koji imaju svoj posjed u Kornatu, jer ova davanajstica nisu bila od nikog uvođena, da sklapaju ikakove nagodbe u njihovo ime, a najmanje pak ono prodaje njihove vlastitosti. Rekli smo, da i ova davanajstica, što je podpisala ili podkrizala gornji zapisnik, da je to učinila pod pritiskom Saljana, jer bili gladni i žedni, te ne vidili časa, da se maknu iz Sali, gdje im nitko nije htio ni kruha prodati i gdje su bili predmetom poruge i napadaju.

Da je ovo istina mogu nam posvjedočiti još oni, te su živi, a dokaz je i ova činjenica. Oni sami, koji su pristali na gornji zapisnik g. 1096, obratili su se pomorskoj vladu proti sklopljenju gornjeg zapisnika i tražili su svoje stare prave, koje su uživali kao izključivi vlasnici i stanovnici Kornata. Ovo nam jasno dokazuje, kako oni nisu savjestno i po svom hladnokrvnom shvaćanju pristali na zapisnik, već su to učinili pod pritiskom sile. Pomorska vlada mjesto da ozbiljno uzme u pretes ovo pitanje, ograničila se je na samu motivaciju, da občina u Triesnu ne ima pravo da se pača, ni zašto da bude upitana, jer Murterinci i Betinjanci „come singoli e non come comuniti di Stretto“ avelano acquistato un diritto privato nelle acque di Sale. „Puštamo da bude ovako, kako je mislila pomorska vlada, ali kad su Betinjanci i Murterinci kupili posjede u občini Sale, oni su ih kupili pod svim onim pravima, sa svim obvezama i dužnostima, što ih je prvi vlastnik uživao, a ovaj je uživao i pravo ribarije, koje su kroz dugi niz godina slobodno vršili Murterinci i Betinjanci, a to nije ni g. Lorini ni Piasevoli moglo zatajiti, već su to na zapisniku izjavili.

Ne može se uzeti kao ozbiljno, što pomorska vlada veli, da su ova davanajstica bila „procuratori di questi ultimi“. Kad je pomorska vlada ovo učvrstila, ona mora da bude imala u svojim rukama i punomoći svih ostalih posjednika u Kornatu, a pripadnika Murteri i Bettini, a pošto ovih punomoći ona ne ima, to pada svaka njezina tvrdnja.

Nego nas interesira još nešto, a što je veoma važno, da se ovo pitanje svede na čistac. Murterinci i Betinjanci, koji nisu podpisali gornji zapisnik u Salimu, obratili su se ministarstvu za zaštitu svojih kupljenih prava.

Ministarstvo, kako doznačimo, na mjesto da uze stvar u svoje ruke, ustupilo je utoku Murterinaca i Betinjanca pomorskoj vladu. Ovo nije smjelo biti, niti mogu makav kroko rješenje onoj hladnokrvno primiti. A evo zašto:

Glavni krivac oduzeti prava ribarije u Kornatu stanovnicima Murteria-Betine jest glavom današnji ribarski nadzornik g. Petar Lorini, a ondašnji učitelj u Salimu. Kad je ministarstvo ustupilo utok Murterinaca i Betinjanca pomorskoj vladu — recimo Lorini — ono je učinilo nešto po onoj turkoj, t. j. kdo te tuži? — Alija, a kdo te суди? — kadija. Mi znamo da nad. Lorini ima svojih obiteljskih i ribarskih interesa u Salimu, proti kojima on naravno neće moći pravdno suditi, a opet hvala Bogu svi smo ljudi i poznamo se.

Priročnik za ribara.

IV. Čutila i nagoni u ribi.

Vid.

Ribe imaju vid posve dobro razvijen. Bacimo li u more najštinju meku, ili kako ju ribar zove ešku, što ćemo označiti? Riba iz dubine leti ravno prama meki. Kad vid ne bi bio dobro razvijen, te se ne bi onako brzo i u čas zbitio. Da vid u ribi nije razvijen do skrajnih granica, ne bi se one mogle zavlačiti u podmorske klisure i tamne gudure, a kako bi opet mogle umaci silnim neprijateljima, koji ih okružuju. U obće užeto, oči u ribi su velike, jako malo ili nimalo pomicne, a bez suznih zlepida. Ribama, koje po svojoj naravi žive u posve velikim dubinama, svjetlost daju svjetleće lustre (zlepida), koje se nalaze ovdje na tluu poredane.

Sluh.

Uho u ribi mnogo je jednostavnije sastavljen, nego li je kod drugih životinja. Izvanskih nema ništa, da se vidi, jer svi organi što sačinjavaju sluš, zatvoreni su u šupljini lubanje.

S ovog razloga, ma koja sudska zaletila utok, Murterinci i Betinjanici neće moći njegovo rešenje hladnokrvno primiti, već jedino onda ako bude uvažen kako pravo i pravica zahtjeva t. j. ako bude opet povraćeno njima oduzeto pravo ribarije, za koje se oni bore i boriti će se svim silama do skrajnih granica sve dotle dok pravica i ništa drugo nego pravica ne pobijedi.

Političke vesti.

Odgovor Austro-Ugarske na srbsku notu. Austro-ugarski poslanik grof Forgach predao je ministru izvanskih poslova Milovanoviću odgovor austro-ugarske vlade, kojim se prima na znanje srpska nota od 30. ožujka. U odgovoru se izriče zadovoljstvo, što su uzpostavljeni dobri susjedni odnosi. Podjedno se u odgovoru naglašuje, da novi pregovori o trgovackom ugovoru mogu odmah započeti.

Bezugovorno stanje sa Srbijom. I austrijske i ugarske službene novine donose nadredu kompetentnih ministarstava radi primjene carinskog tarifa na robu, koja dolazi iz Srbije. Te su mjeru postale nužne uslijed toga, što je izminuo rok trgovackom ugovoru sa Srbijom. Iz Beograda se javlja, da je uslijed bezugovornog stanja položaj srpskih trgovaca postao zaista vrlo kritičan. Tomu su u prvom redu krive loše veresiske prilike. Da se tomu odmogne i sprječi dalekoznačajna gospodarstvena kriza zaključi se u dva najmoćnija novčana zavoda „Narodna banka“ i „Beogradsko zadruga“ smanjiti vjeroski potstotak za trgovce od 7 i pol na 7 po sto.

Dr. Fiedler o slavenskoj politici u Austriji. Biči ministar trgovine u Beckovu ministarstvu narodni zastupnici mladočeske stranke dr. Fiedler govorio je u jednoj izborničkoj skupštini o tomu, kakova bi politiku Česi i Slaveni u Austriji morali voditi. On je rekao, da svaki zastupnici imadi isti cilj, samo se u političkoj taktici ne slažu. Radikalni hijeli bi pod svaku cenu da razbiju parlament. Nu izvanska politička situacija za Čeha postala je vrlo nepodesna, pa se je bojati, da će o našoj unutarnjoj politici odlučivati Njemačka. Zato moramo biti spremni i nigdje ne smijemo da tražimo zaštite nego u parlamentu, gdje je slavenski živalj kriješ i brojno zastupan. Mi se nadamo, da će i ostali slavenski zastupnici podupirati Čehi i da neće zaboraviti na narodnu ideju. U svakom se vremenu ne smije propovijedati obstrukcija. Iz svih tih razloga osnovali smo slavensko parlamentarno udruženje, pa bilo bi vrlo žalostno, kad se ono nebi moglo održati, a samo zato, što se naši radikali neće odluci ovdje većne.

Carinski spor između Srbije i Austro-Ugarske. Austro-ugarski poslanik grof Forgach priobio je Milovanoviću, da je Austro-ugarska pripravna odmah povesti pregovore. Milovanović je izjavio, da će se strane Srbije u slijedećem ministarskom viču odrediti osnovka za pregovore i izabratib delegate. — Namah nakon uskrsnih blagdana srpska će vlast odslati svoje odaslanske u Beč, koji bi imali da uglove trgovacki ugovor. Srpska će vlast zatražiti povisicu živalj kriješ i brojno zastupan. Mi se nadamo, da će i ostali slavenski zastupnici podupirati Čehi i da neće zaboraviti na narodnu ideju. U svakom se vremenu ne smije propovijedati obstrukcija. Iz svih tih razloga osnovali smo slavensko parlamentarno udruženje, pa bilo bi vrlo žalostno, kad se ono nebi moglo održati, a samo zato, što se naši radikali neće odluci ovdje većne.

Austro-njemački-turski savez. „Echo de Paris“ javlja, da predstoje sklapanje saveza između Njemačke, Austro-Ugarske i Turske. Po tom savezu Turska bi imala da na prostoru između tvrđava Erzerum Bajazit i Trebisona postavi vojsku od četvrt milijuna momaka, da tim načinom zaposluje rusku kavkazu vojsku. Nadalje bi imala koncentrirati vojsku proti Bugarskoj i proti Grčkoj.

Kraljević Aleksander kod kralja Franje Josipa. Srbski kraljević Aleksander putovati će

odmah iza uticanja trgovackih ugovora u Beč, gdje će se predstaviti kralju Franji Josipu kao novo proglašeni poveljstolanski predstojnik.

Izjava princa Gjorgja. Biogradski dopisnik „Tagblatta“ donosi razgovor sa princem Gjorgjem, u kojem ovaj odlučno poriče svaku krivnju za smrt Kolakovčevu. Zadnji dogodjaj je da su razorili svu njegovu vjeru i sve njegove nade. Ostatit će zemlju na neko vreme i poći u inozemstvo. Srbija sada stoji na pragu Evrope, kao prosjak, ali to ne može vjerno da traje. Čim ga budu ili otaci ili braća, on će biti prvi, koji će se odazvati njihovom pozivu.

Premještenje srpske poveljstolnice. Već se dulje vremena govoriti, da srpska vlast kani poveljstolnicu premjestiti iz Beograda u koji grad na znanje srpska nota od 30. ožujka. U odgovoru se izriče zadovoljstvo, što su uzpostavljeni dobri susjedni odnosi. Podjedno se u odgovoru naglašuje, da novi pregovori o trgovackom ugovoru mogu odmah započeti.

Razdoba Bosne? Prema informacijama „Pokreta“ imala bi se Bosna razdijeliti u dva diela, jedan dio bi pripadao Austriji, a jedan Ugarskoj. I vojnički bi bili rastavljeni. Jedan bi nadvojvoda imao stanovati u Zagrebu, a jedan u Dalmaciji.

Normalno stanje u Srbiji. Iz Beograda javljaju, da je ratni ministar izdavao svim pukovnjima zapovijed, da se imadi svu pričuvni odustupiti. Kao znak povratka normalnih prilika dozakoni je, da je većina poslanika nastupila već uskrsne praznike. Iz ciele Srbije dolaze vesti o posvemašnjem miru, jedino se medju nekim časnicima opaža neka užurjanost. Tako n. pr. medju onima 7. pješačke pukovnije.

I Crnagora se pokorava. Na konsulat u Crniju javljeno je sa strane poslanika na Cetinju, da će se Crnagora pokoriti velevlastima i priznati aneksiju. U ime vlasti izjavio je ministar Tomasević talianskomu konsulu, koji je u svrhu priznati imadi isti cilj, samo se u političkoj taktici ne slažu. Radikalni hijeli bi pod svaku cenu da razbiju parlament. Nu izvanska politička situacija za Čeha postala je vrlo nepodesna, pa se je bojati, da će o našoj unutarnjoj politici odlučivati Njemačka. Zato moramo biti spremni i nigdje ne smijemo da tražimo zaštite nego u parlamentu, gdje je slavenski živalj kriješ i brojno zastupan. Mi se nadamo, da će i ostali slavenski zastupnici podupirati Čehi i da neće zaboraviti na narodnu ideju. U svakom se vremenu ne smije propovijedati obstrukcija. Iz svih tih razloga osnovali smo slavensko parlamentarno udruženje, pa bilo bi vrlo žalostno, kad se ono nebi moglo održati, a samo zato, što se naši radikali neće odluci ovdje većne.

Srbija u Bugarska — pod jednim vladarom. Dolazi vist, da se radi o „personalnoj uniji“ (osobnom ujedinjenju) Srbije i Bugarske t. j. da bi obje države poslike odstupila Karađorđeviću imale jednoga vladara.

Grčka. U Grčkoj je takodjer došlo do sukoba između vlade i narodnog predstavstvenika. Na početku sjeđnice komore dne 1. o. m. saobjeo je ministar Theotokis, da je celi kabinet predstava kralju ostavku i moli za predsjednika da komoru odgovodi. Na to je sjednica dignuta — a komora na neizvjesno vrijeme odgodjena. O uzroku ove demisije kolaju razne glasine. Sastanak englezog i španjolskog kralja. Kralj Eduard posjetio je kralja Alionu u San Sebastijanu gdje se obdržavala konferencija radni Maroka. U berlinskim su vladinim krugovima radi toga toga vrlo uznemireni.

Pokrajinske vesti.

Rješenje jezičnog pitanja. „Hrv. Kruna“ piše: Na spis Što dolaze financijskom nadgledništvu u Zadru, udara se pečat predaje samo na njemačkom jeziku i upravo: „K. k. Financ.-Bез.-Direction Zara, Præs... No...“; a na poreznom uredu u Zadru samo talijanski: „I. R. Ufficio princ. d'Imposte in Taza Pres...“ I tako je vlast izpunila svoje obećanje. Kako smo u svojoj dobi javili na Namještinsku bili su uvedene tiskalice samo hrvatski; pred nekoliko dana uvedene su i talijanske. A ovo se događaj nakon što je namj. Nardelli kazao u saboru 1935., da će se jezično pitanje doskoru rješiti, a podnamještnik Tončić svečano u saboru uzvrdio 1937., te godine.

— Da usvježimo ovo usp menu javljamo,

O k u s .

Svaki ribar sam po svome izkuštu zna, jer je svojim očima vido, kako više puta riba progušta ili zaguba ovu ili onu muku i odmah je izbaciti. Ovo je najboljim dokazom, da ribe imaju netom je očito žamor biješi u morsku dužinu i ostavlja pašu.

Kad ribe ne bi imale sluh dobro razvijen, ne bi se one plašile ni pobuka, ni bucali ni bucanja, a koliko i koliko bi bilo bolje po nje same?

O p i p .

Daje i ovo čutilo kod riba razvijeno u istom svojstvu kao i kod životinja što žive na kopnu, jer nam služi za primjer to, što riba približavajuć se mukom u nju tuca, a kad i kad se dogodi, da samo repnom perajom dotakne se drezge ili kojeg drugog predmeta, te se odmah savije i prigibije da tome izbjegne, a više puta ako je doticaj sa makovim predmetom nastao nadnadno, ona ostavlja pašu i bježi u pučinu. Opis u ribi nije samo razvijen na ustrama, već po cijelom tluu, ne izostavljajući ni branče, pak ni iste peraje.

Ribe imaju povrh gornje vilice jednu šupljinicu, koja obično nema doticaja sa nebcom, već prolazi oko njega da dodje u doticaj sa ustima i to putem svojih grankica, u kojima se nalaze živci, koji prouzrokuju u ribi osobitih ugodnih ili neugodnih mirisnih podražaja. Ti podražaji bivaju isto kao i u čovjeku, a g. Manetti nam veli, za moći znati kako se to u riba događa, da bi valjalo biti riba, a i čovjek u isto doba.

Glasoviti Laceyde nam veli, da je miris u ribi razvijen kao malo u druge životinje. Po mi-

du je „Narodni List“ s novom godinom počeo donositi na čelu lista: „Gdje su temeljna načela?“ To je slijedio za jedno dva mjeseca. Poslije toga neki njegov suradnik pošao k Tončiću, koji je izjavio, da će se jezično pitanje rješiti „što prije“. Od tada je „N. L.“ o klin objesio „temeljna načela“, kako ono zgođeno reče „Duje Balavac“ iznoseći karikaturu. Vratili smo se eto na gore nego smo prije bili. Ima li još ponosa u zemlji i u narodnom zastupništvu, da ozbiljno ustane na obranu svoga jezika, da se ne pušta dalje vući za nos? Gospodin zastupnik Biankini je kazao god. 1907. u saboru, da dok se ne rieši jezično pitanje, nijedan zastupnik ne će doći u sabor. A pošto vlada ne će da to pitanje rieši, već se dapaće i zastupstvom u narodnoj izravnavi, otro pridge. Ne da zastupnici izdaju proglašenje na narod da će raditi u iztaknutom smislu, jer kako reče veliki Humboldt: „jezik je domovina“. Budimo već jednomo ljudi.

Vojničko zapovjedništvo za celi Dalmaciju ostaje u Zadru, pošto je ratno ministarstvo, zauzimanjem ministra Bienertha i ostalih državnih čimbenika, odustalo od misli da se Dalmacija pridruži vojnoj upravi bosanskog hercegovačkog.

Iz hrvatskih zemalja.

Tko im je vodja! U „Domu“ glavnim novinom hrv. puč. seljačke stranke čitamo slijedeće: Ima ljudi, koji Jos. Franka drže pametnim čovjekom. Ti ga sigurno ne poznaju, ili ne znaju, što je to pametan čovjek. Tkogod je naime Jos. Franka čuo, kad govor, ili čitao što piše, morao se uvjeriti, bio učen ili neuk, da u njega nema ni srca, ni um. A tko ga omjeri većom mjerom, odmah vidi, da taj čovjek nema ništa, što svaki, kakav-takav vodja mora imati. A što taj čovjek piše, što je pravo ruglo i u misli i u načinu i u jeziku. Evo sad je počeo gnjaviti čitača „Hrv. Prava“ njekakvima člancima pod naslovom „Na putu k cilju“. Jadrnik jedan — nije znao ni to, kako bi počeo, nego (sam kaže) izpisao iz jednoga kalendara, što tamo piše na 30. ožujka: „Sunce izljeva (I) uprestance svoje svjetlo na zemlju, ali se time svjetlo ne izcrpljuje... Sunce ne pokazuje ni razdražljivosti, ni gnjeva i ne umara se... U tami ostavlja samo ono, što se odvraća od njegova lica.“ Ovu mudrost o suncu, kaže dalje Frank, nadupnjuje joj „moji mladi prijatelji Mijo Stuparić, seljak iz Vidrenjaka, hrvatskom rečenicom: „Sunce prolazi kroz kaljava mjesa, ali se ne okaja“. Kao sunce — tako i „čisia (frankovska) ideja hrvatsva“ na ona se ne izcrpljuje, ne pokazuje razdražljivosti (a ležje? a revolveri?)... Čovjek bzbila ne zna, što Frank drži o svojim prisilama, kad politički članak u ovo ozbiljno vrijeme počinje ovakvim blezgavo-mudrolijskim klepetanjem. Prispodobe su liepa stvar, ali kad su na mjestu. A kako ovamo dolazi poštovani inače Mijo Stuparić? Zatato, što je znao počiniti i vladiti na nesgodnju mjestu upotrebiti u školi naučenu inače liepu rečenicu? Nas je zbzbila svid, što ovakav čovjek može biti vodja i petorici H. vata. Ta ovakvo hinjeno mudračko kreljevanje, kojim se ovaj nemoobraženi židov bez talenta i osjećaja česivo služi, upravo je ogovno, iako da mi ne pojmo, tko to može čitati. — A vidjet ćete: Poslike ovakvoga iz kalendara prepisanoga početka sa suncem — doći će najzadnje psovke, podmetanje. Izvršanje itd. Err!

Agitaciona knjižica za starčevićanstvo. „Hrvatska Sloboda“ javlja: Naše prijatelje i prijatelje upozoravamo, da smo izdali posebnu knjižicu u 20.000 komada za agitacione svrhe starčevićanstva. Ta knjižica sadržaje tečaj velike

risu ona poznata i zna gdje da položi svoje ike i da plovi kroz prostrane vode oceana, da u zakloni vrši zakon prirode. Po misru, više nego po oku zna za svoje mnogobrojne neprijatelje i traži da im izmakne, a napokon po misru traži sebi potrebnu hrani.

Pak što bi išli toliko daleko? Što bi tražili učene glave za dokazati da je miris u ribi razvijen do najskrajnjih granica, kad u našoj neposrednoj blizini imamo za to na stotine primjera. Kome se ribaru, pak i onima koji se ribarstvom bave za zabavu, nije dogodilo da mu riba neće ni da povonju muku, koju je na udicu stavio? Koliko se puta nije dogodilo da ribar izbegne paragval netaknut na svim udicama? A zašto to? Zato, jer muka, koju smo hotili poddati ribi, nije prijala njezinu mirisu i ona nije se k njoj ni približila. Kako je miris razvijen u ribi, to najbolje znadu zloglasni dinamitardi. Oni znaju, da im se je za mnogo vremena uzalud povraćati na ono mjesto gdje su dinamiti bacili, jer ne samo od straha, da li i od smrde na tlu, riva, riba, se tamo ne povraća. Ovo se događa i kod uporabke riba za ubojstvo riba.

naše starčevičanske skupštine od 10. pr. m. kao i sve glavno, što svaki Hrvat treba da zna o našoj, jedinoj prvoj starčevičanskoj stranci. Knjižica prem imade 152 stranice, prodavati će komad samo po 10 filira, postom 20 filira. Udarismo zato tako nizku cenu, da si knjižici mogu nabaviti i najsiromašniji slojevi hrvatskoga naroda, a nadamo se i to, da će požrtvovniji i imućniji naši prijatelji naručiti te knjižice u većoj količini te ih onda razaplatiti i raspokloniti medju narod. Sada u uskrsne dane ova će knjižica našemu narodu najbolje doći, zato možemo svakoga revnoga i zauzeteog prijatelja naše stvari, da što prije i što više tih knjižica naruči i razširi u narodu. Naručbe se šalju na upravu našega lista, a tko će naručiti i unapred platiti 30 ili više komada, dobit će ih prosto od poštarine. To je prvi put, da aperiramo na naše prijatelje, da djelotvorno učine nešto za našu stvar, pa se nadamo, da će se našemu pozivu odazvati, tim više što znaju, da je izdanje ovake knjižice skopčano s velikim troškom, pak valja da nam ga pomognu snasati, a bude li i svaki komad knjige plaćen po 10 filira, još nam trošak neće biti podiren.

Napred Starčevičani, pokažite se na djelu jucnac! Sadržaj je knjižice ovaj: Predgovor. — Brzojavni pozdrav kralju. — Skupština Starčevičeve stranke prava. — Pozdravni govor Luke Starčevića. — Govor dra M. Starčevića o programu. — Naš program. — Govor dra A. Pavelića o razrakštenju s frankovcima. — Govor S. Zagorca za ujedinjenje pravaša. — Govor K. Šegvića za Bosnu i Hercegovinu. — Govor I. Peršića o budućim izborima. — Govor dra E. Laxe za organizaciju stranke. — Govor dra S. Rittiga za očuvanje seljačkog posjeda. — Pozdrav skupštine. — Razbojnički napad frankovaca. — Dr. A. Starčević: Govor za zaštitu manjina. — Program Starčevičeve stranke prava. Naputak A. Starčevića pristašama. — Ustrojstvo Starčevičeve stranke prava.

Pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani. Kako iz Beča javljuju, opet su slovenski zastupnici u carevinskom vjeću stavili predlog, kojim se vlada pozivlje, da zakonodavnim putem naredi osnutak slovenačkog sveučilišta u Ljubljani sa slovenačkim nastavnim jezikom. Nadaje se pozivlje vlada, da što skorije poduzme sve mjerje, da se juridički fakultet osnuje već pod jesen u godini 1909.

"Slovenec" protiv Franka. Ljubljanski "Slovenec" glasilo slovenske klerikalne stranke, koja je dosada podupirala stranku dr. Franka nazivlje "bestidnim" boj, što ga vodi stranka dr. Franka proti Srbima. "Mi smo, kaže, sigurno najveći zagovornici hrvatskih državno-pravnih idealova, ali na takav se način hotimice sije neprijateljstvo i kruto se profaniraju hrvatska čuvstva".

Majgarske škole i Jozua Frank. U "Hr. Pr." izšao je dopis navodno iz Djakova u kojem se pripoveda, da će drživo Julian i u Djakovu graditi majgarsku školu. Pisani navajaju svašta o toj namjeri Majgara gledje škole, poziva občinu i zastupstvo djakovočko, da upotrebe protutroštva i da obilno podpomognu našu sirotinu, da se uzdrži za ideju hrvatsku i da ne podlegne tudijskoj! Ali za čudo pisac nigdje ne spominje one faktore, koji su moćniji i silniji od občine Djakovo i njegova zastupstva i koji protuzakonito uvadaju po čitavoj Hrvatskoj majgarske škole, a ti su: Wekerle, Apony, Rauch, Černkovich i Mixich.

Otvoren promet za Bosnu. Poslovna uprava drž. željeznicu javlja, da je nagomiljanje robe na bosansko-hercegovačkoj drž. željeznicu prestalo, te se uslijed toga tereta roba, određena na postaje ovo željeznicu, počam od 15. t. mj. ponovno neograničeno prima.

Kako se iz ovih navoda vidi, čitila su u riba razvijena kao i kod životinja, koje živu na kopnu. Da vidimo sada kako stojimo sa prirodnim nagonima.

Nagon za odgojem.

Kao što životinje na kopnu čute vreme i imaju nagon za razplodom, tako isto ga imaju i ribe. Da ne zalamimo u potankosti izražavanja učenih glava, svaki ribar opazio je i vido je više puta, kako mužjaci u vremenu mreštenja prate ženke. Kad medju njima ne bi sliedio nikakov nagon za razplodom, bi li se to dogodilo? Zasto ne. Jesu li se iz ikre izvukle ribice, tu je starija da ih i na dalje pazi i nadzire, te kao što kvočka izvodi svoje piliće na pripitje u dvorište, tako više puta se dogadja, da postarija riba biva voditeljicom mladjima.

Koliko puta nije ribar stoeći na braku opazio da u naoku njega pase na stotine i stotine sitnih ribica, a medju njima ima nekoliko odraslih? Ako je stao pomiljiv, mogao je opaziti, kako ove male letimice sliede uve postarje kao što pilići sliede svoju kvočku. Opazi li se pogolj, ona poveća prva bježi, a one pomanje ja-

Odciepljenje Rieke od senjske biskupije. Na 31. p. mjeseca je papa primio u audijenciju riečkog guvernera grofa Nakosa. Ova se audijencija dovodi u savez sa pitanjem odciepljenja Rieke od senjske biskupije. Medutim su talijanska gospoda stala što jače progonti hrvatski jezik i zabranjivati hrvatske nadpise.

Iz grada i okolice.

Novačenje određeno je u Šibeniku ovako: za I. razred dne 24. ov. mjes., za II. razred dne 26., a za III. razred dne 27. ov. mj. a držati će se po običaju u kući, gdje je kasarna skupština.

U obč. grijaštu započelo se već grijačnjem navrata u Škrinjama. Provijedio se svemu da stratifikacija što bolje uspije, te je nadat se, da će se ove godine dotični, koji su Škrinje predali, okoristiti stratifikacijom još bolje nego lani, jer je lani bio prvi pokusaj ovakove radnje.

Mjesto konferenciji Sv. Vinka od Paula prigodom Uskrsnog blagdana darovalo je Presvetijskoj propogodini Dr. Vinko Puljić K. 50. Uprava ovim putem izriče sverdnju zahvalnost plenumu darovatelju.

Kanonik Don Antun Liepopili u svom listu piše, da on nikako ne odgovara za ono, što je o njegovoj skupštini napisano u frankovom listu; da on tamo ne piše; da bi se on u tom slučaju, kad bi nam imao što pružiti, bio poslužio „P. C. H.“ i to podkrije svojim podpisom.

Nadale gosp. kanonik Liepopili priznaje, da je držao dve skupštine uz predlog, da se proglaši njihovim vodjom Frank, a ne Prodan, koji je predsjednik stranke prava u Dalmaciji, i to im je u slozi uspjelo.

Onda bi on napokon htio, onako prikrijeveno, vrednjati, nu velikodušno oprasht, da se sve ono drugo, što je bilo u ovom listu pisano, odnosni na njegovu osobu.

Nami na sve ovo ne treba nego konstatovati, kako sam prečasti kanonik Liepopili javno i svojim podpisom priznaje, da je Franek list lažno svoju javnost izvestio i stavio u usta svom generalu a Dalmaciji posve lažne i izmišljene tvrdnje i rječi.

Što prečasti kanonik oprasht i misli da se iko obraže u političkim stvarima na njega, kao da bi se to odnosilo na njegovu osobu, to se on varu, jer može biti uvjeren, da mu se je pisalo ne radi njega ili njegove osobe, nego jer se htjelo činjenicam dokazati, da se prečasti kanonik nije odiošio od Prodana i stranke radi predloga trojice — kako to Frankovo glasilo lažno tvrdi — nego davno prije prisiljen.

Prečasti kanonik govori, da bi on poručio, kad bi imao što kroz „P. C. H.“ Dobro je. U zadnjem broju tog listu piše se, da dučrovački Starčevičanci ne žive o stranci; bi li nam prečasti kanonik ili koji njegov sumišljenik otvoreno kazao: tko to u Dalmaciji i stranci?

Ne kažu li nam to, onda ćemo smatrati, da su se poslužili i infamijom proti protivniku, jer im razlozi fale i jer drugačije ne znaju.

Dr. M. D.

Slučaj „Thetisa“ još ne može da gane pomorsku vladu u Trstu. Od one nezgodne do danas ne vidjemos, da je ista preduzela, e se onakove nesreće ne bi ponovile. Govorilo se, da će glavu gata (pristanista) obložiti drvenim oklopom, da eventualni sudar ne bude toliko jak i opasan, ali na to kao da se i ne misli. Pitane obale međutjeko ne ćemo smetnuti, jer današnje njezino stanje i sporu napredovanje radnja ne da se ničim opravdati.

tomice, ali strjeljimice za njom. Je li pogibelj mlinula, to se ona postarija opet povraća na pašu, jaka oprezno, dok je manje polaganog sliede.

Koliko se putu nije dogodilo, kad n. pr. na udicu ulovimo onu poveć ribu i kad je izvlaciemo, one sitne ju slije do same površine, a kad opaze da se više ne vraća, ostaju kao usupnute, ne znaju ni kud će ni što će da rade? Upravo ko pilici bez kvočke, ili ovec bez pastira.

Ovo sam naveo ne za drugo, već sam kao primjer, a da dokazem kako je krivo stanovaštvo onih naših ribara, koji drže da su ribe gluhe i nieme, te stoga da nema razloga imati naprama njima nikakova obzira, jer da su isto nevriddi stvorovi, koje treba kako zatirati bez milosrđa, pošto da za ništa ne znaju ni što čute.

(Nastaviti će se.)

„Dalmatova“ dopisnika iz Šibenika silno muči kupovština kuće Zanki-Kirigin na Poljani sa strane občine Šibenske. Njegovo pisanje o predmetu zvuči kao djetinjasto ajmekanje, vidi se, da čuti bol, što će „Kolo“ morat da odatre izadje, pa se na taj način očito odaje. Nije radi njega što se na stvar vraćamo, jer znamo da su mu razlozi vrlo malo pristupačni, nego hoćemo da šira javnost ne bude zavedena pisanju zlobnika, koji ima obrazu tvrditi, da se u današnjem svom pomješaju občina t. j. občinski ured vrlo dobro nađa. To pomješanje nasuprot ni najmanje ne odgovara, skroz je indecentno, trošno, staro, nizko, mračno, zabito, što sak vidi u Šibeniku, samo ne zadri dopisnik „Dalmate“, koji svoje laži može svakome prodati pod istinu, samo ne Šibenčanima. Još jednu lažu našao je slastnici izvaliti zlobnik. On ne će da vjeruje, da su se pri kupovštini imala na umu i pomješaća za realku, jer bezrečno tvrdi, da su se ta pomješaća već davno drngovje naša. A gdje? Kada? Zar ne zna, da se pomješaća za realku imaju prije komisionalno pregledati od školske pokrajinske vlasti, da se ustanovi odgovaraju li svrsi. Je li to pregledanje do sad izvršeno? Mogao bi barem to mudračno znati, da se prvo mora utvrditi ustanovljenje te škole, a onda te dolaze izvidi za pomješaća. Na ostale njegove blezgarije nije vredno obzirati se, jer su tako rekosno ju, odušci lajavori krezbue babe, koja hoće uviči da izlaze zadnju rieč, misleći da tim ima pravo. Zalužu svako blezgarenje. Što je potrebito, dobro, često i opravданo bit će izvršeno, pa makar se „Dalmat“ dopisnik bečio i kesi, koliko ga volja. Voce di cinc...!

„Neptun“. Jučer je bio u našoj luci opet parobrod za nadzor nad ribarstvom „Neptun“. Odredio je da iz Šibenika do Zlarina odvede g. Marina, občinskog načelnika. Pa da nije „Neptun“ za zabavu vožnju bogatih gosa!

Pomanje sile. Viest koju smo doneli u našem listu o dnevnom potrošku parobroda „Neptun“ tako je alarmirala žive g. nadzornika Lorina i njegova Paštrovića, da je ovaj potonji netom je stavljen nogu na brod u Zadru, zaprijetio ljudima broda, da nesmiju odavati tajnu, koliko se dnevno za „Neptun“ troši, jer da je naš list to donio sjegurno po informaciji njezaka sa broda. Ovakovi su štikenici g. Lorina!

Bez protekcija. Kažu nam da se ribarski stražari uzimaju bez protekcija. Nu na samom „Neptunu“ nalazi se kao ribarski stražar jedan propali ali zasluzni trgovac, jedan zidar i jedan težak, radnik Poštrovićevih dobara. Nije čudo, da u ovakove ljudje budu naši ribari onakovi kakovi jesu, t. j. ogorčeni nad nesretnim svojom sudbinom. Za danas ovo iznosimo pred oči pravednog g. Delessa, a napred ne ćemo biti hladnokrvni proti ovakvim nepravdama, koje traže da prestanu.

Prognoze vremena. C. kr. ministarstvo trgovine odredilo je za veću udobnost občinstva, da od 1. aprila o.g. dešifriranje telegrama prognoze o vremenu mora da slijedi sa strane samih telegrafskih ureda, a ne kao do sada sa strane občinstva. Dešifrirana će prognoza biti objavljena unapred redovito u sve dane osim nedjelje i svetačnih dana a to u pridvorju poštanskih i telegrafskih ureda. Tim biva dakako prištedjen občinstvu i trud i vrije za dešifiranje prognoza, sredstvom osobitog ključa.

600 navrtnih loza ima blagajna za štednju i zajmove u Vodicama. Cijena 20 para po komadu. Podloga: Rupestris monticola. Navrak bielebi i r. maraschina, čarapov i trbajan. Za vrstnoću se jamči. Tko bi je htio nabaviti, neka se spomenuti zavod obrati.

Primam iz ribarskih krugova. Pomorska vlasta zabranjuje bucalo i bucanje, jer da isto plasi ribe. Ovo je dobro i mi odobravamo, te su ovog razloga tražimo, da pomorska vlast ukloni iz našeg mora svoj parobrod „Neptun“, pošto je on tako jako bucalo, da se čuje i na 6 morskih milja daleko. (Zaista zgodna i umjestna primjedba, koja zaslužuje uvaženje. Ured.)

Poruke uredništva: G. M. B. — K. Sućurac. — Oni priloži nisu potrebni, ali nisu ni suvišni, jer olahkočuju uređovanje dotičnoj vlasti. Živjeti!

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Jaja za nasad

najboljih čistokrvnih nosilaca i to zl.
Nyimrottes, velikih štajeraka po 30 para, kao i jedno 3 mjeseca staro žensko pače čistokrvne pasmine Sv. Bernharda nudja na prodaju **Franjo Pritz**, Knin (Glavice).

Novi Brijački Salon
Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Uređen najmodernej - providjen najhi-gieničnjim, najsvršenijim spravam
Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika 13-16

Dobije najudobnije -- Posluga uređena
Čistota uzora
Preporuča se p. n. občinstvu.

Hrvati i Hrvatice!
pomožite Družbu
Sv. Ćirila i Metoda

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Cast mi je obznaniti cijenjeno občinstvo, da se u mojem lokalu točje izabranu vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko... --

Kuhinja je domaća prve vrste, koja je obskrbljena u svakodnevnim dobitima i mrzljim jelom. --

Objed I. reda K 1; II. reda 72 fil.

Naznačiti mi je osobito, da se moja jelja pripremati samu sa naravnom masti. Preporučuje se veleštovanjem

Strika Antun.

19-52
Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL
 prima uložke na knjižice u kontu korenitu u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finančira trgovske poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIAVNICA
K 1,000.000
Pričuvna zaklada K 100.000
Centralka Dubrovnik - - - - -
Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrblijuje zajmove iz amortizaciju kotarima, obćinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA
 kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdržebanja. Rezervacija srećaka i vrijednostih papira bezplatno. Unovčenje kuponu bez odbitka.

ZALAGAONICA
 daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebreni predmete, dragocjenosti i t. d. uz najkulantnije uvjete.

21-52

Steckenpferd-Bay-Rum
 najbolja voda za glavu
 osobito proti pruhu i opadanju kose.
 Dobiva se svugdje.
 4-10

NIUSOL
 pripravljen od
 BERGMANNA I DR. U TEĆENU O.J.E.
 jest i ostaje kao i do sada najbolje
 od svih modernih sredstava za
bojadisanje kose
 i dobiva se za plavu, kestenjastu i
 crnu boju uz cijenu od **K 2-50** po flaši.
 Prodaje se kod:
 Vinka Vučića, Drogarija -- Šibenik.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
 Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove ekskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu leželu u javnim skladistištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izžđebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najasavijstnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 24-52

Hotel Dinara
 Šibenik kod mjestnog kazališta

 obskrbljen je izvrstnom kuhinjom -
 udobnim i zdravim sobama i svim
 ostalim mogućim konfortima.
 Cijene vrlo umjerene.
 Preporučuje se Ivanačić ud. Dodig.
 48-52

NajVeći - izum.
 Samo K 5-10
 stoji sada pronađena
 "Nikel-Remonitor"
 žepna ura sa znakom
 "Sistem-Koskopski Patent", koja idje 36 sati sa kažalom za časove. — Na minut dobro iduća, — jamčenje za tri godine. (Jedan elegantan lamač i 5 drugih okrasnih stvari dobiva kupac sada bavac). Jedna fina, vrlo lijepo izradjena srebrna ura sa srebrnim lancem samo K 11-10.
 U slučaju nezadovoljstva vraca se novac natrag. Naručice šalju se ponizećem ili novac unaprijed.
 M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer
 tvorničko skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.
 Krakov. St. Getrudgasse 29, Hochpartere.
 Bogato ilustrirani cimeti šalju se bavac i franko.
 Traže se putnici. 16-20

ŠIRITE - - - - -
 - "HRVATSKU RIEČ!"

Hrvatska Tiskara
 SIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrste tiskanica za občinske, župne i druge uredne, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd., te moderne posjetnice, zračne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove, osmrtnice itd.

Ima svoju izvrstno uređenu

KNJIGOVEŽNICU

obskrbljenu sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigovežke radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija itd. itd.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove;
 sa odkazom od 5 dana uz 2^{1/4}%
 " " 15 " 3^{1/4}%
 " " 30 " 4^{1/4}%

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2^{1/4}%
 " " 30 " 2^{1/2}%
 " " 3 mjes. " 3^{1/2}%

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatni ulazi u krijeost 15.09. Novembra i 10.09. Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škademom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1^{1/2}%.

Banko-Ztroj u Tekuci račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasne na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glasne gradove Monarhije, te plaća domicile svojim korentistima bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju, uz dobit od 3^{1/2}%.

Otvara tekuce račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerenje mjenica na sva mjesto inozemstva, odrežaka i izžđebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i inozemstva. Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi York, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujmove na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčinu za carine skladišta Kontiranja (Contirungs-Lager).

Prauzimlje u pohrani i upravljanju: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu drugo pogibelje provale u strane bankovnički organi, primaju se u pohrani vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja isti.

Osiguraje vrijednote proti gubicima zrjebanja 24-52 Banca Commerciale Triestina.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavijeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Slijep i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- osiguranje miraza;
- osiguranja životnih renta.

III. Osiguranja mirovinu, nemoćinu, udovinu i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

- Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
- Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, sieni i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28

Od toga jamčene zaslakde: K 1,000.000,00

Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000,00

Izplaćene odstotte: K 2,619.582,36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Pojvereničvo i Nadzorništvo "Croatiae" u Slijepu.

Poslovica u Slijepu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 24-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod